

משערים באדם שדומה לניזק, ונותן לו את דמי צער.⁽⁹⁾

ועתה משמע שמשערים כמה ממון היה אדם כיוצא בו מבקש, אם היו רוצים לצער אותו תמורת תשלום, ובגמרא [פה א] ⁽¹⁰⁾ יתפרש הדבר.

ג. ריפוי כיצד דינו?

אם הכהו חייב לרפאותו.⁽¹¹⁾

ואם עלו בו, במקום המכה, צמחים [אבעבועות לבנות, מוגלה], הרי אם מחמת המכה הם עלו חייב החובל לרפאותו, ואפילו עלו בו לאחר זמן, ולא דוקא בשעת

המכה,⁽¹²⁾ אבל אם עלו בו הצמחים שלא מחמת המכה, כגון שפשע בעצמו ועבר על דברי הרופא פטור, ואין החובל חייב ברפואתו זו.

וגם אם חייתה התרפאה המכה, ולאחר מכן היא נפתרה [נפתח הפצע מחדש וחזר לקדמותו]⁽¹³⁾ חייב לחזור ולרפאותו.

ואפילו חייתה המכה ונפתרה פעם נוספת, חייב לרפאותו, כי אנו תולים שהכל בא מחמת מכה הראשונה, ועדיין לא התרפאה לגמרי.

אבל, אם חייתה המכה ונתרפאה כל צורכה והופיע שוב חולי באותו מקום, אינו חייב לרפאותו, כי אין אנו תולים את החולי

9. א. רש"י. והרמב"ם [חובל ומזיק ב ט] כתב: כמה הוא הצער הכל לפי הניזק, יש אדם שהוא רך וענוג ביותר ובעל ממון ואילו נתנו לו ממון הרבה לא היה מצטער מעט, ויש אדם שהוא עמל וחזק ועני ומפני זוו אחד מצטער צער הרבה, ועל פי הדברים האלה אומדין ופוסקין הצער.

וצריך תלמוד, בשלמא מה שמשערים לפי מה שהוא רך וענוג, ניחא כי אכן צערו גדול יותר, אבל מה שהוא עשיר או עני אינו נוגע להערכת הצער!?

ומשמע שלדעת הרמב"ם אין מעריכים את עצם הצער, אלא צריך הוא לשלם את הדמים שצער זה שווה לניזק, שאם היה מוכן להצטער בדמים מועטים, אינו משלם לו אלא דמים מועטים, ואם אינו מוכן להצטער אלא עבור ממון מרובה, בין אם הסיבה לכך מחמת שהוא רך וענוג, בין אם הסיבה לכך מחמת עושרו, חייב המזיק לשלם לו את אותו ממון המרובה. ובדין צער האנוסה כתב הרמב"ם [נערה ג ו]:

אומדין כמה האב רוצה ליתן ולא תצטער זו מזה ויתן. [וראה מה שהעיר בזה בחידושי הגר"ח וב"ברכת אברהם"].

10. ושם בהערות.

11. יש לחקור, הא דקיימא לן דהחובל בחבירו משלם לו ריפוי, אם החיוב הוא לשלם לו ממון, וזכות ממון יש לנחבל אצל החובל. או אינו זכות ממון, אלא שהחובל מחוייב לרפא את הנחבל בכל דרך שיוכל, וזה אחת מן הדרכים שיתן לו כסף כדי שיקח סמים ורפואות — "קובץ שיעורים" כתובות אות ריח. וראה להלן פה ב בהערות.

12. "תפארת ישראל".

13. כלומר שלא חייתה כל צרכה, אלא שנדמית כאילו חייתה, ואחר כך נסתרה, ולשון סתירה בזה הוא ענין חזרת המכה לקדמותה — מאירי.